

O‘ZBEKISTONDA IQTISODIY O‘SISHNI TA‘MINLASHDA QISHLOQ XO‘JALIGI TARMOQLARIGA INVESTITSİYALARNI JALB ETISH BO‘YICHA XORIJIY TAJRIBALARNING SAMARADORLIGINI BAHOLASH

Sirojiddin Yangiboev Juramurodovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, PhD

E-mail: s.yangiboyev@tsue.uz

Annotatsiya

Ushbu maqolada O‘zbekiston qishloq xo‘jaligi sohasiga investitsiyalarni jalb qilishda xorijiy tajribalardan foydalanish samaradorligi va uning keyingi iqtisodiy o‘shishga ta‘siri ko‘rib chiqiladi. Unda soliq imtiyozlari, erkin iqtisodiy zonalarini tashkil etish va keng qamrovli tartibga solish islohotlari kabi muvaffaqiyatli xalqaro investitsiya amaliyotlarini moslashtirish to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar oqimini qanday sezilarli darajada oshirganini o‘rganadi. Maqolada ushbu xorijiy tajribalarning O‘zbekiston iqtisodiy siyosatiga integratsiyalashuv mexanizmlari hamda ularning iqtisodiyotni rivojlantirish, aholi bandligini oshirish va qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarishini modernizatsiya qilishga qo‘shgan o‘lchanadigan hissasi tahlil qilingan.

Kalit so‘zlar: global bozor integratsiyasi, to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar, qishloq xo‘jaligida iqtisodiy o‘shish, erkin iqtisodiy zonalar, barqaror investitsion muhit.

Аннотация

В данной статье рассматривается эффективность использования зарубежного опыта в привлечении инвестиций в сельскохозяйственный сектор Узбекистана и его влияние на последующий экономический рост. В ней рассматривается, как адаптация успешных международных инвестиционных практик, таких как налоговые льготы, создание свободных экономических зон и комплексные реформы регулирования, значительно увеличила поток прямых иностранных инвестиций. В статье анализируются механизмы интеграции этого зарубежного опыта в экономическую политику Узбекистана и их измеримый вклад в экономическое развитие, рост занятости и модернизацию сельскохозяйственного производства.

Ключевые слова: глобальная рыночная интеграция, прямые иностранные инвестиции, экономический рост в сельском хозяйстве, свободные экономические зоны, стабильный инвестиционный климат.

Abstract

This article examines the effectiveness of using foreign experience in attracting investment to the agricultural sector of Uzbekistan and its impact on subsequent economic growth. It examines how the adaptation of successful international investment practices, such as tax incentives, the establishment of free economic zones, and comprehensive regulatory reforms, has significantly increased the flow of foreign direct investment. The article analyzes the mechanisms for integrating these foreign experiences into Uzbekistan’s economic policy and their measurable contribution to

economic development, employment growth, and the modernization of agricultural production.

Keywords: Global market integration, foreign direct investment, economic growth in agriculture, free economic zones, stable investment climate.

KIRISH

Yangi O‘zbekiston – 2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Taraqqiyot strategiyasida qishloq xo‘jaligini modernizatsiya qilish va raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan ustuvor yo‘nalishlardan biri sifatida, ushbu sohani ilmiy asosda intensiv rivojlantirish orqali dehqon va fermer xo‘jaliklarining iqtisodiy samaradorligini sezilarli darajada oshirish, xususan, ularning daromadlarini kamida ikki baravarga ko‘paytirish va qishloq xo‘jaligi yalpi ichki mahsuloti (YaIM)ning yillik o‘sish sur‘atini 5 foizgacha yetkazish vazifasi belgilangan. Bu esa, agrar sektorni innovatsion texnologiyalar, ilg‘or agrotexnik tadbirlar va ilmiy-tadqiqot ishlanmalari bilan uyg‘unlashtirish orqali amalga oshirilishi nazarda tutilgan.¹

Markaziy Osiyoning geomarkazlarida barqaror, dengizga chiqishga ega bo‘lmagan O‘zbekiston, iqtisodiy taraqqiyotning barqaror va inklyuziv modelini barqaror qishloq xo‘jaligi sohasini barqaror yo‘nalishda e‘tiborga olib, ushbu sektorga to‘g‘ridan-to‘g‘ri investitsiyalarni jalb etish bo‘yicha strategiyani shakllantirish. Jahon miqyosida to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar – kapital tizimini ta‘minlash, ilg‘or texnologiyalar transferi, korporativ boshqaruv tajribalarini joriy etish hamda yangi bozorlarga chiqishni ta‘minlash, ayniqsa rivojlanayotgan mamlakatlar uchun, iqtisodiy o‘shishning muhim katalizatori sifatida tan olingan.²

O‘zbekistonda esa qishloq xo‘jaligi nafaqat iqtisodiy, balki oziq-ovqat mahsuloti, bandlikni ta‘minlash va eksport hajmiga xizmat ko‘rsatadigan ko‘p funksiyali strategik sektor hisoblanadi.³ U milliy iqtisodiy tizimning muhim qismi bo‘lib, uning hissasi nafaqat moddiy ishlab chiqarish, balki ijtimoiy sohalik va hududiy ishlab chiqarish jarayonida ham muximdir.

Shu bois, ushbu sohani modernizatsiya qilish, ishlab chiqarishni nazorat qilish, yuqori qo‘shimcha qiymatga ega ishlab chiqarish va mahsulot eksportini diversifikatsiya qilish kabi asosiy omillarga asoslangan sarmoyalarni jalb qilish tizimini yaratish zaruriyati mavjud.⁴

Xususan, to‘g‘ridan-to‘g‘ri manba investitsiyalar orqali zamonaviy qishloq xo‘jaligi texnologiyalarini joriy etish, ilg‘or boshqaruv jarayonlarini tatbiq etish, xalqaro bozor standartlariga mos ishlab chiqarishni yo‘lga qo‘yish va sektorga zarur kapital qo‘llab-quvvatlashni ta‘minlash imkonini beradi. Shu asosda, O‘zbekiston to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar, korxonalarini ko‘paytirish va ishlab chiqarish

¹O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvar PF-60-son “2022 — 2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risi”da Farmoni <https://lex.uz/uz/docs/-5841063>

² Dunning, John H. (1993). *Multinational Enterprises and the Global Economy*. Wokingham: Addison-Wesley.

³ Jamolov, Zafar (2022). *The Role of Agriculture in Ensuring Food Security and Economic Stability in Uzbekistan*. Tashkent: Institute for Macroeconomic and Regional Studies.

⁴ Akishova, S. (2025). *Uzbekistan: The Emerging Hub for Foreign Investment in Central Asia*. *Innovative Technological Methodical Research Journal*. <https://doi.org/10.47134/innovative.v4i1.134>

sifat tarkibini yaxshilash, moliyaviy kapitalni liberallashtirish, erkin iqtisodiy zonalarni tashkil etish, xususiylashtirish va tartibga solish tizimini chuqurlashtirish kabi chora-tadbirlarni amalga oshirilishi lozim.

Ushbu maqola aynan shu moslashtirilgan xalqaro investitsiya siyosatining O‘zbekistonning qishloq xo‘jaligi sektoriga ta‘sirini tizimli tahlil qilingan. Tarmoqqa jalb etilgan investitsiyalarning iqtisodiy natijalari, mavjud sharoitlarga qanday moslashgani, mexanizmlarning samaradorligi va bu jarayonlarning mamlakatning umumiy iqtisodiy rivojlanishiga qanday hissa qo‘shayotgani o‘rganiladi. To‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar bo‘yicha xalqaro ilg‘or tajribalardan foydalanilgan holda transformatsiya modelini ishlab chiqish orqali qishloq xo‘jaligiga yangi empirik asos bo‘lib xizmat qilishi asoslanadi.

ADABIYOTLAR SHARHI

O‘zbekiston Respublikasida iqtisodiy o‘shishni rag‘batlantirishning ustuvor strategiyasi sifatida qishloq xo‘jaligi tarmog‘iga xorijiy investitsiyalarni jalb etishning samarali tizimi mavjud. Xalqaro miqyosda o‘z samarali ekanligini isbotlagan soliq imtiyozlari, erkin iqtisodiy zonalar va tartibga solish islohotlari kabi investitsiya mexanizmlarining moslashtirilgan holda tatbiq etilishi natijasida to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar hajmi sezilarli darajada oshadi. Bu holat mamlakat iqtisodiy taraqqiyotiga ijobiy to‘g‘ridan-to‘g‘ri ta‘sir ko‘rsatadi.

Singapur, Polsha, Germaniya va Xitoy tajribasi shuni ko‘rsatadiki, soliq imtiyozlari, erkin iqtisodiy zonalar va soddalashtirilgan ma‘muriy tartib-taomillarni o‘z ichiga olgan xalqaro investitsiya strategiyalari to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar hajmini oshirish va iqtisodiy o‘shishni tezlashtirishda yuqori samaradorlikka ega. 2018–2021-yillar davomida mamlakatga jalb qilingan to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar hajmi 250 foizdan ortiq o‘shishga erishgan.

Shuningdek, maxsus iqtisodiy zonalarning tashkil etilishi, iqtisodiyotni liberallashtirish, valyuta bozorini erkinlashtirish va davlat mulkini xususiylashtirish bo‘yicha amalga oshirilgan islohotlar xorijiy investorlar, ayniqsa, qishloq xo‘jaligi va unga bevosita bog‘liq sohalarga investitsiya kirituvchi subyektlar uchun qulay muhit, to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar esa bu jarayonda muhim omil bo‘lib xizmat qilgan.¹

O‘zbekiston iqtisodiyotida to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar hajmining ortishi makroiqtisodiy ko‘rsatkichlarga sezilarli darajada ijobiy ta‘sir ko‘rsatmoqda. Jumladan, to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar oqimining ko‘payishi iqtisodiy o‘shishni jadallashtirish, bandlik darajasini oshirish va mintaqaviy eksport salohiyatini rivojlantirishga xizmat qilmoqda. T.Imomkulov tadqiqotida Xorijiy investitsiyalar, yuqori darajadagi yalpi ichki mahsulot va institutsional samaradorlik o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlik statistik asosda aniqlangan.²

¹Akishova, S. (2025). Uzbekistan: The Emerging Hub for Foreign Investment in Central Asia. Innovative Technologica: Methodical Research Journal. <https://doi.org/10.47134/innovative.v4i1.134>

² Imomkulov, T. (2023). The impact of foreign direct investment on economic growth in Uzbekistan. Economics and education. https://doi.org/10.55439/eced/vol24_iss6/a4.

Bundan tashqari, to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar nafaqat iqtisodiy faollikni rag‘batlantirish vositasi sifatida, balki zamonaviy texnologiyalar va ishlab chiqarish standartlarini qishloq xo‘jaligiga integratsiyalash orqali sohaning modernizatsiyasiga xizmat qiladi. Bu holat O‘zbekistonning global qiymat zanjirlariga chuqurroq integratsiyalashuvini qo‘llab-quvvatlaydi.¹

Ilmiy adabiyotlarda to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar, iqtisodiy o‘shish va bandlik o‘rtasidagi ijobiy muloqot halqasi mavjudligi asoslangan bo‘lib, ushbu omillar o‘rtasida ikki tomonlama sabab-oqibat munosabati mavjudligi isbotlangan. To‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar iqtisodiy o‘shishni va bandlikni rag‘batlantiradi, o‘z navbatida, iqtisodiy o‘shish esa yangi investitsiyalarni jalb etish uchun qulay muhit yaratadi² (1-jadval).

1-jadval

Xorijiy amaliyotni qabul qilishning asosiy natijalari³

Tatbiq etilgan amaliyot	O‘zbekistonda erishilgan natijalar
Soliq imtiyozlari, erkin iqtisodiy zonalar	To‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar hajmi 2018-yilda 2,1 mlrd mlrd AQSH dollaridan 2021-yilda 7,5 mlrd AQSH dollarigacha oshgan
Iqtisodiyotni liberallashtirish, xususiyashtirish	Biznes muhiti yaxshilandi, qishloq xo‘jaligiga investitsiyalar ko‘paygan
Qishloq xo‘jaligida zamonaviy qo‘shma korxonalar	Eksport salohiyati oshdi, yuqori qo‘shimcha qiymatga ega mahsulotlar ishlab chiqarilgan

O‘zbekiston tomonidan xorijiy investitsiya siyosatining ilg‘or xalqaro yondashuvlarini o‘z sharoitiga moslashtirgan holda tatbiq etilishi natijasida, ayniqsa qishloq xo‘jaligi sohasida to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar hajmi sezilarli darajada oshgan. Bu esa iqtisodiy o‘shishni jadallashtirish, yangi ish o‘rinlarini yaratish va eksport salohiyatini rivojlantirishga olib kelgan. Xalqaro amaliyotlarning mahalliy iqtisodiy va institutsional kontekstga moslashtirilgan holda qo‘llanilishi O‘zbekistonning iqtisodiy transformatsiyasida yuqori samaradorlikka erishish imkonini bergan.

METODOLOGIYA

Mazkur tadqiqotda ilmiy abstraksiya, tizimli tahlil, ekspert baholash, taqqoslash, statistik tahlil kabi metodlardan foydalanildi. Bu usullar orqali oliy ta‘lim xizmatlari bozorining holati, investitsiyaviy muhit va rivojlanish omillari chuqur tahlil qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O‘zbekiston Respublikasining investitsion jozibadorligini oshirish yo‘lida amalga oshirilgan islohotlar xalqaro tajribani chuqur tahlil qilish va strategik jihatdan moslashtirishga asoslangan. Xususan, to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalarni jalb

¹ Jamolov, J. (2022). Improving Ways To Attract Foreign Investments To The Economy Of Uzbekistan. Economics and education. https://doi.org/10.55439/eced/vol23_iss2/a5.

² Rakhmatillo, E., Anvar, K., & Sukhrob, M. (2021). Foreign direct investment, economic growth and employment:var method for Uzbekistan. Journal of Contemporary Issues in Business and Government. <https://doi.org/10.47750/CIBG.2021.27.02.187>.

³ Muallif ishlanmasi.

etish bo'yicha yuqori natijalarga erishgan mamlakatlarning ilg'or yondashuvlari O'zbekiston uchun muhim yo'l-yo'riq bo'lib xizmat qildi. Masalan, Singapur – tartibga solishning yuqori darajadagi shaffofligi va investorlar uchun qulay muhit yaratishdagi muvaffaqiyati bilan; Polsha – sobiq markazlashgan iqtisodiy tizimdan bozor iqtisodiyotiga muvaffaqiyatli o'tish tajribasi bilan; Germaniya – rivojlangan sanoat infratuzilmasi va yuqori malakali ishchi kuchi bilan; hamda Xitoy – global miqyosda to'g'ridan-to'g'ri investitsiyalarni jalb qilishda yetakchi bo'lgan davlat sifatida O'zbekiston siyosiy qarorlar qabul qilish jarayonida hal qiluvchi model vazifasini bajargan.

Mazkur mamlakatlar tomonidan qo'llanilgan murakkab siyosiy va iqtisodiy mexanizmlar, xususan, tadbirkorlik faoliyatini boshlash va yuritishni soddalashtirishga qaratilgan soddalashtirilgan ma'muriy tartib-taomillar, imtiyozli tartibga solish va fiskal preferensiyalar asosida tashkil etilgan erkin iqtisodiy zonalar, yangi investorlar uchun moliyaviy yukni kamaytiruvchi soliq imtiyozlari kabi choralar xorijiy kapital oqimi uchun barqaror va raqobatbardosh muhit yaratishda muhim omil bo'lib xizmat qilgan. O'zbekiston ushbu tajribalarni mahalliy sharoitga moslashtirish orqali investitsion faollikni oshirish va iqtisodiyotni diversifikatsiya qilishga qaratilgan siyosatini kuchaytirdi.

O'zbekiston Respublikasining investitsion jozibadorligini oshirish borasidagi tizimli va ko'p qirrali sa'y-harakatlari, to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb etishda yetakchi bo'lgan davlatlarning strategik tajribalari asosida shakllantirilgan. Ushbu yondashuv, xususan, global miqyosda to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar oqimini samarali boshqargan va iqtisodiy o'sishni jadallashtirgan mamlakatlar – Singapur, Polsha, Germaniya va Xitoyning ilg'or amaliyotlariga tayanadi. Ushbu davlatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, iqtisodiy islohotlar va institutsional asoslarning to'g'ri kombinatsiyasi xorijiy investorlar e'tiborini jalb etishda sezilarli samaradorlikka ega bo'lishi mumkin. Biroq, O'zbekiston bu yondashuvlarni aynan nusxa ko'rinishida tatbiq etmagan — aksincha, ularni o'zining ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlari va milliy ustuvorliklariga mos tarzda strategik moslashtirish orqali amalga oshirgan.

Makroiqtisodiy barqarorlashtirish, davlat aktivlarini xususiylashtirish va bank tizimini takomillashtirish ushbu huquqiy o'zgarishlarni to'ldirdi. O'zbekiston, shuningdek, investitsiya siyosati asoslarini ishlab chiqish va amalga oshirishda YeTTB, OTB va Jahon banki kabi xalqaro tashkilotlarning texnik va moliyaviy ko'magidan ham foydalandi. Ushbu islohotlarning borishini kuzatish va baholash uchun quyidagi jadvalda O'zbekiston tomonidan so'nggi o'n yillikda amalga oshirilgan sarmoyaviy islohotlar va ularning bevosita ta'siri jamlangan (2-jadval).

2018–2021-yillar davomida amalga oshirilgan institutsional va iqtisodiy islohotlar O'zbekistonga yo'naltirilgan to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar hajmining 250 foizdan ortiq o'sishiga sabab bo'lgan. Ushbu investitsiya faolligi ayniqsa qishloq xo'jaligi, qayta tiklanadigan energiya manbalari, ishlab chiqarish va logistika kabi strategik tarmoqlarda yaqqol namoyon bo'lgan.

2-jadval
2017–2024-yillarda O‘zbekistonda amalga oshirilgan asosiy investitsiya siyosati islohotlari¹

Islohotlar	Yil	Ta’rif	Ta’siri
Valyuta tartibga solinishi to‘g‘risidagi qonunchilik	2017	Valyuta bozorlarini liberallashtirish va foyda repatriatsiyasini yengillashtirish	Investorlar ishonchini oshirdi; so‘mning konvertatsiyasi yaxshilandi
Biznesni ro‘yxatdan o‘tkazishni soddalashtirish	2018	Raqamli portallar joriy qilindi; ro‘yxatdan o‘tish muddati 1–3 kunga qisqartirildi	Yangi bizneslar soni oshdi; kichik biznesning rasmiy sektorga o‘tishi tezlashdi
Erkin iqtisodiy zonalar to‘g‘risidagi qonunshilik	2020	Turli hudud va sohalarda 20 dan ortiq EIZ uchun huquqiy asos yaratildi	Qishloq xo‘jaligi va logistika sohalarda sektorlar-aro investitsiya faolligi oshdi
Xususiylashtirish va DXTlar islohoti dasturilari	2021	Strategik bo‘lmagan davlat aktivlari aukcion orqali sotila boshlandi	Xususiy sektor va xorijiy investorlar uchun asosiy sohalarda bozor kengaydi
Strategik islohotlar agentligi tashkil etilishi	2020	Investitsiya va iqtisodiy islohotlarni muvofiqlashtiruvchi markaziy organ	Siyosiy uyg‘unlik yaxshilandi; investorlar shikoyatlarini ko‘rib chiqish tizimi kuchaydi
Raqamli bojxona va soliq boshqaruvi	2022	Tashqi savdo va soliq tizimlari raqamlashtirildi	Korrupsiya kamaydi; savdo operatsiyalari bajarilish vaqti qisqardi
Ikki-tomonlama investitsiya bitimlari	2019–2024	Janubiy Koreya, BAA, Yaponiya kabi davlatlar bilan bitimlar tuzildi	Huquqiy himoya mustahkamlandi; mamlakatlar kesimidagi TDI oqimi kuchaydi

Hududlar miqyosida esa Navoiy, Jizzax va Toshkent viloyatlarida tashkil etilgan erkin iqtisodiy zonalar xorijiy investorlar uchun alohida iqtisodiy ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, mazkur erkin iqtisodiy zonalar doirasida qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini qayta ishlash, to‘qimachilik, farmatsevtika va elektronika yig‘ish kabi yo‘nalishlarda xorijiy sarmoya ishtirokidagi korxonalar soni ortib bormoqda. Bu esa mamlakatda yuqori qo‘shimcha qiymatli ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish, texnologik modernizatsiya jarayonini jadallashtirish hamda eksport salohiyatini oshirishga xizmat qilmoqda.

O‘zbekistonda investitsiya muhiti shaffofligini oshirish va tartibga solish jarayonlarini soddalashtirish maqsadida bir qator zamonaviy raqamli vositalar joriy etilgan. Xususan, "Investorlar uchun yagona darcha" platformasining ishga tushirilishi ruxsatnomalar olish, biznes subyektlarini ro‘yxatdan o‘tkazish va investitsiyaviy axborotga ochiq kirishni ta’minlovchi raqamli interfeys sifatida xizmat qilmoqda. Ushbu raqamlashtirish tashabbusi ortiqcha byurokratik to‘siqlarni kamaytirish hamda investitsiya jarayonlarining shaffofligini kuchaytirishga xizmat qilmoqda.

O‘zbekiston tajribasi xalqaro tajribalarni o‘rganish bilan birga ularni mahalliy sharoitlarga moslashtirish muhimligini yaqqol ko‘rsatadi. Amaldagi investitsion siyosat – huquqiy liberallashtirish, soha yo‘nalishlarini aniq belgilash hamda ma’muriy

¹ Muallif ishlanmasi

boshqaruv tizimini modernizatsiya qilish orqali amalga oshirilayotgan kompleks islohotlarga tayangan. Natijada, O‘zbekiston Markaziy Osiyo mintaqasida raqobatbardosh sarmoyaviy markaz sifatida shakllanmoqda.

To‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalarning sezilarli va barqaror o‘shishi O‘zbekistonning iqtisodiy o‘shish trayektoriyasiga chuqur ijobiy ta‘sir ko‘rsatdi. Xorijiy kapitalning bu oqimi o‘zining pul qiymatidan ancha yuqori hissa qo‘shadi — o‘zi bilan ilg‘or texnologiyalar, zamonaviy biznes amaliyotlari, xalqaro bozorga kirish va iqtisodiy o‘zgarishlarni birgalikda rag‘batlantiradigan raqobatbardosh operatsion modellarni olib keladi.

Eng yaqin natijalardan biri milliy daromadning o‘shishi bo‘ldi, xorijiy firmalar ishlab chiqarish hajmini va ilgari to‘liq foydalanilmagan tarmoqlarda bandlikni kengaytirdi. Bu, ayniqsa, to‘qimachilik, qishloq xo‘jaligi, avtomobil yig‘ish va qayta tiklanadigan energiya kabi sohalarda yaqqol ko‘zga tashlanadi, bu yerda xorijiy hamkorliklar tomonidan yuqori mahsuldorlik standartlari, takomillashtirilgan infratuzilma va eksportga tayyorlikni ta‘minlaydigan global sertifikatlar joriy etilgan (3-jadval).

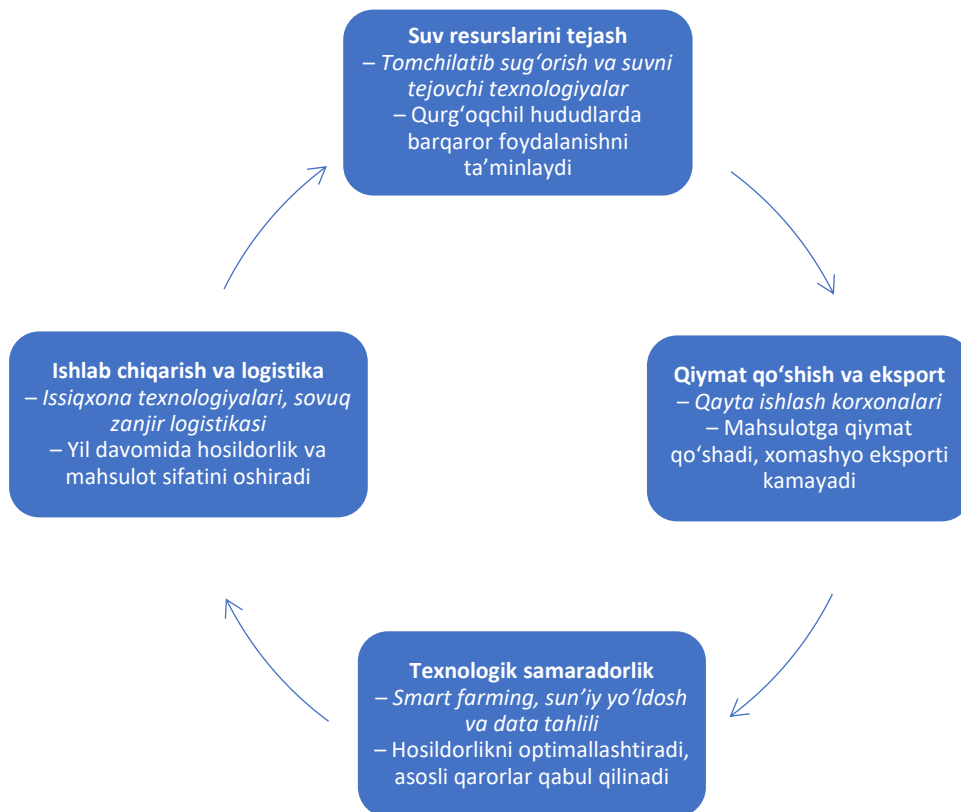
3-jadval

O‘zbekistonda TTXI iqtisodiy o‘shishni qo‘llab-quvvatlaydigan asosiy kanallar¹

Kanal	Mexanizm	Kutilayotgan ta‘sir
Kapital jamg‘arilishi	Infratuzilma va ishlab chiqarish sohalariga xorijiy kapitalni jalb etish	YaIM o‘shishi, asosiy kapital shakllanishi va xususiy sektor rivoji
Texnologik transfer	Zamonaviy uskunalar va bilimga asoslangan texnologik jarayonlarning olib kirilishi	Ishlab chiqarish unumdorligi va sanoat samaradorligi oshishi
Mehnat bozori kengayishi	Yangi ishlab chiqarish va xizmat ko‘rsatish korxonalarini orqali ish o‘rinlari yaratish	Xususan yoshlar va qishloq hududlarida bandlikni ta‘minlash
Eksportni diversifikatsiya qilish	Raqobatbardosh, yuqori qo‘shilgan qiymatli mahsulotlar ishlab chiqarish	Valyuta tushumlarining ortishi va tashqi savdo balansining yaxshilanishi
Institutsional va tartibga solish islohotlari	Investorlarga huquqiy aniqlik va himoya zarurati islohotlarga turtki beradi	Boshqaruv sifati va huquqiy tizimning mustahkamlanishi

Ushbu mexanizmlar O‘zbekistonda o‘shishning ijobiy spirali – ya’ni TTXI nafaqat qisqa muddatli iqtisodiy faollikni rag‘batlantiradi, balki uzoq muddatli strukturaviy transformatsiya uchun mustahkam poydevor yaratishini anglatadi. Akademik tadqiqotlar (masalan, Imomqulov, 2023) TTXI hajmining ortishi bilan milliy daromad, institutlar sifati va sanoat tarmoqlarining diversifikatsiyasi o‘rtasida kuchli bog‘liqlik mavjudligini tasdiqlaydi (1-rasm).

¹ Muallif ishlanmasi

1-rasm. Qishloq xo'jaligida innovatsiya va modernizatsiyaning asosiy yo'nalishlari¹

1-rasmda innovatsiyalar va modernizatsiya O'zbekiston qishloq xo'jaligi landshaftini o'zgartiruvchi asosiy yo'nalishlar ko'rsatilgan. Har bir turkumda strategik ahamiyati va kutilayotgan natijalari bilan bir qatorda amalga oshirilayotgan muayyan texnologiyalar yoki yondashuvlar ta'kidlanadi. Ushbu tashabbuslar milliy rivojlanish maqsadlariga muvofiq barqarorlik, mahsuldorlik va global raqobatbardoshlikni oshirishga qaratilgan (5-jadval).

5-jadval
O'zbekiston iqtisodiyotiga TTXI ta'sirini aks ettiruvchi asosiy iqtisodiy ko'rsatkichlar (2017–2023)²

Ko'rsatkich	2017	2019	2021	2023 (Baho.)	Trend xulosasi
TTXI oqimi (mln. AQSH dollari)	1,700	2,500	4,200	4,800	Islohotlar va soha yo'naltirilgan siyosatlar natijasida 180% dan ortiq o'sish
YAIM o'sish sur'ati (%)	4.5%	5.6%	7.4%	6.5%	Investitsiya oqimi bilan birga izchil iqtisodiy o'sish
Ishsizlik darajasi (%)	9.3%	8.5%	7.4%	6.8%	TTXI hisobiga ish o'rinlari ko'payib, bandlik yaxshilanmoqda
Qishloq xo'jaligi mahsuloti indeksi (Asos = 100)	100	112	130	145	TTXI yordamida modernizatsiya va hosildorlik oshishi

¹ Muallif tomonidan tadqiqot natijasida ishlab chiqilgan.

² O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi, Jahon banki, Xalqaro Valyuta Jamg'armasi (XVJ), Milliy investitsiya hisobotlari (2024).

Ko'rsatkich	2017	2019	2021	2023 (Baho.)	Trend xulosasi
Eksport hajmi (mlrd. AQSH dollari)	12.0	15.6	19.0	22.5	TDI ta'sirida ishlab chiqarish va qishloq xo'jaligi eksportining diversifikatsiyasi

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekistonning xorijiy investitsiya strategiyalarini faol qabul qilishi va puxtalik bilan amalga oshirilishi uning siyosatini tanlash samaradorligini ko'rsatuvchi bir qancha muhim va o'lchanadigan natijalar bilan yakunlandi:

Birinchiidan, soliq imtiyozlarining strategik joriy etilishi va keyinchalik kengaytirilishi, shuningdek, erkin iqtisodiy zonalarining tizimli tashkil etilishi va rivojlanishi bevosita to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar oqimining monumental o'sishiga bevosita yordam berdi. Bunday maqsadli yondashuv xorijiy tadbirkorlik subyektlari uchun belgilangan zonalar doirasida soliq yuklarini kamaytirish va soddalashtirilgan bojxona tartib-taomillaridan foydalanish imkonini beruvchi yuqori darajada jozibador sharoitlar yaratdi. Bu sa'y-harakatlarning aniq natijasini 2018-yildagi 2,1 milliard dollarga teng bo'lgan to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar hajmi 2021-yilga borib 7,5 milliard dollarga yetganida yaqqol namoyon bo'lmoqda, bu xalqaro investorlar tomonidan katta ishonch bildirilganini anglatadi.

Ikkinchiidan, iqtisodiyotni liberallashtirish borasidagi sa'y-harakatlarning keng qamrovi, jumladan valyuta konvertatsiyasi va bozor mexanizmlariga qaratilgan muhim islohotlar, maqsadli xususiylashtirish dasturlari bilan birgalikda umumiy biznes muhitini sezilarli darajada yaxshiladi. Ushbu islohotlar kirish uchun to'siqlarni yo'q qildi, katta raqobatni kuchaytirdi va mahalliy va xorijiy korxonalar uchun yanada bashorat qilinadigan va shaffofroq ish muhitini yaratdi. Bu yaxshilangan iqlim, o'z navbatida, modernizatsiya va eksport o'sishi uchun keng imkoniyatlarga ega bo'lgan hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lgan qishloq xo'jaligi sohasiga alohida e'tibor qaratilib, ko'proq investitsiyalarni muvaffaqiyatli jalb qildi.

Nihoyat, qishloq xo'jaligida mahalliy korxonalar va xorijiy kapital o'rtasidagi hamkorlikni jalb etgan holda zamonaviy qo'shma korxonalar ataylab rag'batlantirish va muvaffaqiyatli tashkil etish innovatsiyalar va samaradorlikni oshirishda muhim ahamiyat kasb etdi. Ushbu hamkorlik ilg'or texnologiyalarni, zamonaviy boshqaruv usullarini o'tkazish va global ta'minot zanjirlari va bozorlariga kirishni osonlashtiradi. Binobarin, mazkur qo'shma korxonalar O'zbekistonning qishloq xo'jaligi mahsulotlarini eksport qilish salohiyatini sezilarli darajada oshirishga olib keldi va sohada yuqori qo'shimcha qiymatli ishlab chiqarishni rivojlantirishga sezilarli hissa qo'shdi, xomashyo eksportidan tashqari, xalqaro bozorda arzonroq narxlarda qayta ishlangan va qayta ishlangan mahsulotlarga o'tdi.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonning xorijiy investitsiyalar strategiyasini strategik va moslashuvchan tarzda qabul qilishi to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar, xususan, uning muhim qishloq xo'jaligi sektoriga jalb etilishini sezilarli darajada oshirishda o'zining yuksak samaralarini ko'rsatdi. Bu katta investitsiyalar oqimi iqtisodiy o'sishning kuchli va ko'p qirrali dvigateli bo'lib xizmat qilib, ish

o‘rinlari yaratish, texnologik taraqqiyot va eksport salohiyatini mustahkam rivojlantirishga bevosita hissa qo‘shdi. Ushbu tashabbuslarda erishilgan muvaffaqiyat ilg‘or xalqaro tajribalarni nafaqat ko‘paytirish, balki ularni O‘zbekistonning o‘ziga xos mahalliy sharoitlari, resurslari va rivojlanish ustuvor yo‘nalishlariga muvofiqlashtirish uchun puxtalik bilan moslashtirishning muhim ahamiyatini shubhasiz ta’kidlaydi. Ushbu yondashuv mamlakatning davom etayotgan iqtisodiy o‘zgarishlarining asosi bo‘lib, uning global iqtisodiyotga integratsiyalashuviga yordam berdi va kelajakdagi farovonlik uchun mustahkam poydevor yaratdi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvar PF-60-son “2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi Farmoni <https://lex.uz/uz/docs/-5841063>
2. Dunning, John H. (1993). *Multinational Enterprises and the Global Economy*. Wokingham: Addison-Wesley.
3. Borensztein, Eduardo, De Gregorio, José, and Lee, Jong-Wha (1998). "How Does Foreign Direct Investment Affect Economic Growth?" *Journal of International Economics*, 45(1), pp. 115–135.
4. Jamolov, Zafar (2022). *The Role of Agriculture in Ensuring Food Security and Economic Stability in Uzbekistan*. Tashkent: Institute for Macroeconomic and Regional Studies.
5. Akishova, S. (2025). *Uzbekistan: The Emerging Hub for Foreign Investment in Central Asia*. *Innovative Technologica: Methodical Research Journal*. <https://doi.org/10.47134/innovative.v4i1.134>
6. A, A. A., & D.I., R. (2024). Use of Foreign Experience in Increasing the Investment Attractiveness of Regions. *Journal of Contemporary Business Law & Technology: Cyber Law, Blockchain, and Legal Innovations*, 1(8), 55–62. <https://doi.org/10.61796/ejcbt.v1i8.935>
7. Imomkulov, T. (2023). The Impact of Foreign Direct Investment on Economic Growth in Uzbekistan. *Economics and Education*. https://doi.org/10.55439/eced/vol24_iss6/a4
8. Jamolov, J. (2022). Improving Ways to Attract Foreign Investments to the Economy of Uzbekistan. *Economics and Education*. https://doi.org/10.55439/eced/vol23_iss2/a5
9. Rakhmatillo, E., Anvar, K., & Sukhrob, M. (2021). Foreign Direct Investment, Economic Growth and Employment: VAR Method for Uzbekistan. *Journal of Contemporary Issues in Business and Government*. <https://doi.org/10.47750/CIBG.2021.27.02.187>
10. O‘zbekiston Respublikasi Statistika agentligi, Jahon banki, Xalqaro Valyuta Jamg‘armasi (XVJ), Milliy investitsiya hisobotlari (2024).

Marketing

ilmiy, amaliy va ommabop jurnali

Muharrir: Xakimov Ziyodulla Axmadovich
Ingliz tili muharriri: Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich
Rus tili muharriri: Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li
Musahhah: Karimova Shirin Zoxid qizi
Sahifalovchi va dizaynerlar: Sadikov Shoxrux Shuxratovich
Abidjonov Nodirbek Odijon o'g'li

2025-yil, iyun, 6-son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqola, ommabop maqola, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: info@marketingjournal.uz
Bot: [@marketinjournalbot](https://t.me/@marketinjournalbot)
Tel.: +998977838464, +998939266610

Jurnalning rasmiy sayti: <https://marketingjournal.uz>

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali 2024-yil 15-martdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669517** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami: №240874**

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnalining xalqaro darajasi: **9710. GOCT 7.56-2002** " Seriyali nashrlarning xalqaro standart raqamlanishi" davlatlataro standartlari talablari. **Berilgan ISSN tartib raqami: 3060-4621**